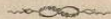

ritu Sancto ab Apostolis sunt promulgatae, ad nos usque pervenerunt sincere et integrae, in eo est, quod quasi per manus traditae *continua successione in Ecclesia catholica conservatae sunt.* e) *Ecclesiae est iudicare de vero sensu et interpretatione Scripturarum sanctarum.* Est ergo is sensus verus, quem tenuit et tenet sancta Mater Ecclesia, in rebus ad aedificationem doctrinae christianae pertinentibus; de his enim Ecclesia est sollicita. Authentica autem interpretatio Ecclesiae innotescit tum ex unanimi consensu veterum Patrum, tum ex consensu et iudicio praesenti ipsius Ecclesiae.

Universa itaque doctrina et disciplina revelata obiective continetur in *Scripturis* et in *Traditionibus divinis*. Organum conservationis Traditionum, et in his etiam canonicis Scripturarum ipsarum, est perpetua successio apostolica in Ecclesia catholica. Veri sensus Scripturarum et (ex paritate rationis) Traditionum, obortis dubiis vel controversiis, *authentica interpret* est ipsa Ecclesia, quae Scripturas et Traditiones explicandas sive antecedente sive praesente consensu aut iudicio proponit explicatas.

Secundum haec tractatio a nobis habenda de principiis, ex quibus catholica cognitio revelationis ac sacra theologia progreditur et quibus innititur, distribuitur in duas partes de *Scriptura* et de *Traditione*. Nomine enim Traditionis, quam in concreto et una cum successione apostolica tamquam organo conservationis ac explicationis spectamus, comprehenditur etiam illud totum, quod tertio loco dictum est de authentica interpretatione et declaratione dogmatum. Porro a Traditione hoc modo spectata pendet tum plenior christiana cognitio auctoritatis, divinitatis et canonis librorum sacrorum, tum catholica interpretatio veri sensus Scripturarum; imo universim Scriptura ut aliquid *traditum* intelligitur. Hinc nobis prior habenda est tractatio de *Traditione*, et huic subordinanda altera de *sacra Scriptura*.

TRACTATUS DE DIVINA TRADITIONE

SECTIO I.

DE DIVINA TRADITIONE IN SE SPECTATA.

CAPUT I.

DE DIVINAE TRADITIONIS NOTIONE,
EIUSQUE FORMALI RATIONE DEMONSTRATA EX IPSA INSTITUTIONE
RELIGIONIS CHRISTIANAE,
UT IN SCRIPTIS APOSTOLICIS EXHIBETUR.

THESIS I.

Notio multiplex Traditionis explicatur.

« Traditio spectari potest vel sensu *obiectivo* vel sensu *activo* vel simul utroque *complexo*. Cum Traditio sacra sensu obiectivo latius sumpta dici possit doctrina vel institutum ad religionem pertinentens, quae a maioribus transmissa est Ecclesiae custodienda, distinguatur oportet ratione originis Traditio *divina* a Traditione simpliciter *apostolica* et *ecclesiastica*, quarum singularis sua est, dispar tamen auctoritas et firmitas. Neque deest certa norma, secundum quam Traditio divina ab alia inferioris ordinis dignoscatur. »

I. Fere non indiget thesis haec nisi conceptuum declaratione. Sensu *obiectivo* Traditio est id ipsum, quod traditum est, doctrina vel institutum a maioribus transmissum: « depositum quod accepisti, non quod excogitasti, res ad te perducta non a te prolata, » ut loquitur s. Vincentius Lirinensis Commonit. n. 27. Cum autem modus quo doctrina ad nos usque conservata et propagata est, possit esse varius, is nomine Traditionis hac significatione *obiectiva* per se non definitur, unde Patres aliquando ad aliquam modi declarationem epithetis utuntur, appellantque Traditionem *scriptam* (in sacris Scripturis nobis conservatam doctrinam) et *non scriptam*. Ita Clemens Alexandrinus interpretationem seu intelligentiam profundiorum doctrinae Scripturarum a maioribus acceptam appellat Traditionis *scriptae* Traditio-

nem non scriptam (ή τής έγγραφου άγραφος παραδοσις) Strom. VI. p. 679. ed. Paris 1641.

Actus ipse sive potius tota series et complexus actuum ac mediorum, quibus doctrina sive theoretica sive practica ad nos usque propagata est et tradita, vocatur *Traditio* significatione *activa*. Hoc sensu a Tertulliano (de coron. c. 4.) dicitur « *Traditio auctrix, consuetudo confirmatrix, fides observatrix.* »

Facile vero patet, *Traditionem activam* includere obiectum traditum, et vicissim hoc nisi cum illa et per illam ad nos usque conservatum esse non posse. Plenius igitur si *Traditio* spectetur, considerari semper debet *in complexu, obiectum videlicet cum modo Traditionis* velut materia cum sua forma, quia secus eius conservatio, integritas, vis et auctoritas rite explicari et intelligi nequit, cum haec omnia a modo *Traditionis* seu a *Traditione activa* pendeant, ut in disputationis progressu apparebit. Ita PP. Tridentini (sess. IV.) *Traditiones*, h. e. obiectum traditum, considerant cum *Traditionum* origine ac modo seu cum *Traditione activa*; et illarum auctoritas ex *Traditionis* modo brevissime sed efficacissime vindicatur, quando proficitur synodus, doctrinam et disciplinam revelatam contineri (et constitui) etiam « sine scripto *Traditionibus*, quae ipsius Christi ore ab Apostolis acceptae aut ab ipsis Apostolis Spiritu Sancto dictante quasi per manus traditae ad nos usque pervenerunt; » et « *Traditiones* ipsas tum ad fidem tum ad mores pertinentes, tamquam vel ore tenus a Christo, vel a Spiritu Sancto dictatas et *continua successione in Ecclesia catholica conservatas* pari pietatis affectu ac reverentia (sicut libros sacros) suscipit et veneratur. »

II. Distinctiones in altera parte theses indicatae etiam ideo commemorandae sunt, quia cum diversae origini *Traditionis* divinae, simpliciter apostolicae, ecclesiasticae diversus respondeat auctoritatis gradus, Protestantes tamen hanc per se satis evidentem Ecclesiae catholicae doctrinam dissimulare solent, et Catholicos accusare, ac si verbo hominum parem cum verbo Dei tribuerent auctoritatem, non solum eo quod ipsi Protestantes *Traditiones* vere divinas habent

velut humanas, sed etiam quod *Traditiones* mere ecclesiasticae confundunt cum iis, quae divinae sunt, ac deinde omnes promiscue pari fide credendas proponi calumniantur.

1°. *Traditiones divinae* constituuntur doctrinis, praecipuis, institutis, quae a Deo ipso immediate revelata et ordinata sunt, quamvis in iis promulgandis intervenerit ministerium hominum fungentium legatione Dei revelantis. Nominatim quoad novum Testamentum divinarum *Traditionum* auctor est Deus ita, ut primus visibilis promulgator vel esset ipse Deus Christus Iesus, vel primi visibiles promulgatores essent Apostoli revelante et dictante Spiritu Sancto. Ex hoc discrimine primi visibilis promulgatoris nulla diversitas auctoritatis, distinctio tamen accidentalis et historica petitur *Traditionis divinae* in *Traditionem dominicam* et *divino-apostolicam*. In hac vero distinctione tamquam fundamentum supponitur, non totam divinam revelationem N. T. ab ipso Christo visibiliter versante in terris, sed a Spiritu demum Sancto esse absolutam non modo suggerente omnia, quaecumque dixerat Christus, sed etiam docente omnem veritatem (revelandam), quam Apostoli prius nondum potuerant portare, et quae ventura sunt annuntiante Io. XIV. 26; XVI. 12. 13. Unde etiam Concilium Tridentinum verbis paulo ante citatis ex sess. IV. hanc distinctionem discrete indicavit, ubi appellat « sine scripto *Traditiones* quae ipsius Christi ore ab Apostolis acceptae aut ab ipsis Apostolis Spiritu Sancto dictante quasi per manus traditae ad nos usque pervenerunt; » et rursus « *Traditiones vel ore tenus a Christo, vel a Spiritu Sancto dictatas*, et continua successione in Ecclesia catholica conservatas. » Vide Stapleton Controvers. I. XII. c. 9.

2°. Ut declaratur distinctio altera inter *Traditionem divinam* (nominatim *divino-apostolicam*) et *Traditionem simpliciter apostolicam*, prae oculis habeatur oportet duplex munus Apostolorum. Erant enim Apostoli tum promulgatores divinae doctrinae et divinarum institutorum, quae a Christo vel a Spiritu Sancto acceptae revelata, tum rectores et pastores Ecclesiarum, qui auctoritate pastorali a Christo accepta sibi propria possent disciplinam Ecclesia-

rum moderari, et leges ferre, quas ad finem propositum sanctificationis et salutis fidelium proficinas iudicarent. Quae igitur ad doctrinam pertinent religiosam, eo ipso, quod demonstrantur ab Apostolis tradita, etiam divinitus revelata esse constat. Unde semper in Ecclesia quaerere de doctrinae apostolicitate et de eiusdem revelatione divina prorsus unum idemque censebatur. Contra vero inter *praecepta ac instituta* ab Apostolis profecta alia divina sunt, quorum ipsi erant tantummodo promulgatores, alia possunt esse et sunt apostolica ita, ut ipsi Apostoli potestate sua pastorali essent non modo promulgatores sed legislatores. Cf. 1. Cor. VII. 11. 12.

Quoad doctrinam et instituta Traditionis *divinae*, potestati apostolicae ius est et officium docendi et declarandi; praecepta autem et instituta Traditionis *simpliciter apostolicae* subsunt potestati apostolicae in Petri successoribus perpetuae, ut haec potestas apostolica non modo sicut in lege superioris ad declarationem, sed etiam sicut in lege sua ad modificationem, dispensationem et, si rerum adiuncta postulaverint, ad abrogationem se extendat.

Priora illa Traditionis divinae non possunt esse diversa in diversis Ecclesiis, sed necessario eadem valent pro omnibus; in posterioribus Traditionis mere apostolicae diversitas non repugnat. Exemplum luculentum esse potest diversa primis saeculis disciplina in observatione temporis paschalis, ubi tum Ecclesiae occidentis pro sua consuetudine, tum Ecclesiae Asiae pro consuetudine diversa appellabant ad Traditionem apostolicam; et in hac diversitate diu non abrupta pace persistebant: « diversitas ieiunii (coniuncta cum diversitate celebrationis paschalis) fidei consensionem commendat, » scripsit s. Irenaeus ad Victorem Pontificem. Vide Euseb. H. E. l. V. cc. 23. 24. At vero contra doctrinam et praxin Quartodecimanorum alterius speciei, qui scilicet errore Ebionitico et tempus et ritum iudaicum celebrationis ex legis Mosaicae praescripto etiam Christianis servandum esse contendebant, non iam solum ad simpliciter apostolicam Traditionem *disciplinae*; sed ad divino-apostolicam Traditionem *doctrinae* appellandum erat, ex qua constat,

ritus legales ac typicos post horum adimplementum per Christum antitypum iam mortuos et, Evangelio satis propagato, etiam mortiferos esse. Exempla plura Traditionis mere apostolicae lege apud Canum (de Locis l. III. c. 5.), qui tamen paulo confusius loquitur; distinctiora sunt apud Petavium (de Ecclesiast. Hierarch. l. I. c. 1.).

3°. Ad traditionem *ecclesiasticam* pertinent instituta post tempora apostolica Ecclesiae legitime tradita. Haec potest esse *Traditio particularium Ecclesiarum*, vel potest esse *universalis*. Ex caractere universalitatis constat, eius originem vel certe confirmationem, si non est ab Apostolis, esse a *suprema auctoritate ecclesiastica*, quae ad Ecclesiam universam protenditur. « Illa autem quae non scripta sed tradita custodimus, quae quidem *toto terrarum orbe* servantur, datur intelligi *vel* ab ipsis Apostolis *vel* plenariis Conciliis, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas, commendata et statuta retineri » s. Ang. ad Ianuar. ep. 54. (al. 118.) n. 1. Quamvis enim defectus universalitatis non sit argumentum decretorium ad negandam originem Traditionis vel ab Apostolis vel a *suprema auctoritate ecclesiastica*; universalitas est tamen argumentum certum ad alterutram asserendam, *ecclesiasticam* quidem, si de ortu eiusmodi Traditionis post tempora apostolica vel ex natura instituti, de quo agitur, vel ex historia constat; apostolicam vero, si quousque memoria christiana pertingit, ea semper observata reperiat, nec posterior origo demonstrari aut rationabiliter colligi possit. Quae est ipsa regula notissima tradita a s. Augustino: « quod universa tenet Ecclesia nec Conciliis institutum sed semper retentum est, non nisi auctoritate apostolica traditum rectissime creditur » de Baptism. l. IV. c. 24.

Quamvis porro ex triplici hoc Traditionum ordine, solae divinae sint immediate et in se verbum Dei revelatum, atque ideo materiale fidei divinae obiectum; nihilominus Traditiones mere apostolicae et ecclesiasticae pro fundamento habent supernaturalem potestatem et auctoritatem, quae ipsa revelata est et fide divina credenda. Lege Stapleton Controv. l. VIII. c. 16. 17. Sicut ergo qui factis dogmaticis

in se minime revelatis, attamen ab Ecclesia definitis assensum negaret, eo ipso negaret revelatam infallibilitatem Ecclesiae; ita qui e. g. sacras ceremonias in administratione sacramentorum et celebratione sacrificii, crucis signationem in fronte, usum aquae lustralis aliasque Traditiones partim apostolicas partim ecclesiasticas reliceret, eo ipso negaret revelatam auctoritatem et potestatem apostolicam et ecclesiasticam, quae ex assistentia Spiritus Sancti in his ad mores christianos et ad religiosum cultum pertinentibus et cum fide revelata intime nexis credenda prorsus est infallibilis; proinde fidem ipsam divinam violaret, qui huiusmodi ritus pie et sancte observari ac observandos esse inficiaretur. Merito ergo s. Basilius (de Sp. Sto. c. 27. n. 66.) de Traditionibus et observationibus non scriptis, inter quas multas enumerat mere apostolicas vel ecclesiasticas, si has, inquit, reiciamus, « imprudenter evangelium in ipsis rebus praecipuis laedemus; immo potius praedicationem ad nudum nomen contraemus. » Hinc in ipsa catholicae fidei professione spondetur: « apostolicas et ecclesiasticas Traditiones reliquasque eiusdem Ecclesiae observationes et constitutiones firmissime admitto et amplector... receptos quoque et approbatos Ecclesiae catholicae ritus in... omnium sacramentorum solemnem administrationem recipio et admitto. » Haec etiam causa est, cur Patres aliquando Traditiones mere apostolicas aut ecclesiasticas appellent Traditiones divinas. Ita Cyprianus ep. 68. (ad Clerum et pleb. in Hispania ed. Baluz. p. 119.) formam electionis Episcopi per Episcopos proximos eiusdem provinciae et praesente plebe, quae certissime ex Traditione ecclesiastica dumtaxat vel ad summum ex mere apostolica derivabatur, ait esse « de Traditione divina, et apostolica observatione. » De his distinctionibus Traditionis videri etiam potest Ioannes Ant. Bianchi (Della Poestà della Chiesa T. III. l. I. c. 4. §. 10.).

III. Ex dictis etiam intelligi possunt regulae, secundum quas divina Traditio ab alia vel mere apostolica vel ecclesiastica distinguatur. In primis si de doctrina agitur religiosa vel de huiusmodi instituto, quod non nisi Deum au-

ctorem habere potest, ut sunt signa efficacia gratiae seu sacramenta N. T., dubium non potest esse, utrum ad divinam an ad inferioris ordinis Traditionem sit referendum; est enim vel divinitus vel omnino non traditum. Sic nunc omnes Catholici divinam credunt Traditionem immaeulatum conceptum beatissimae Virginis; antequam autem de hac Traditione per definitionem Summi Pontificis certo constaret, omnes iam theologi et fideles, qui eam doctrinam assererebant, non ex alia quam ex divina Traditione asserendam esse intelligebant; contra alii non sane de Traditione, qualis esset, an divina an mere apostolica aut ecclesiastica, dubitabant, sed nulla esse vel certe non satis de ea constare illis videbatur. Pariter sentiunt omnes, perinde esse negare simpliciter traditam et negare divinitus traditam dignitatem sacramenti in minoribus Ordinibus; eum, si talis exstaret Traditio, non posset esse nisi divina, quia solus Deus potest esse auctor sacramentorum.

In praeceptis vero et institutis ita comparatis, ut ex sua insita ratione non necessario divinae originis esse intelligantur, sed possint etiam profecta esse ex auctoritate mere apostolica vel ecclesiastica, primum quidem Traditiones ecclesiasticae ab apostolicis haud aegre discernuntur eâ regulâ, quam superius ex s. Augustino descripsimus. Quando vero in huiusmodi institutis, de quibus nunc quaerimus, constat originem esse apostolicam, et non posteriorem solum ecclesiasticam; in his pro discretionem Traditionis divino-apostolicae et mere apostolicae fere sola norma eaque tutissima suppetit sensus, praxis et (ubi exstat) iudicium ipsius Ecclesiae. Vide Bellarm. De verbo Dei l. IV. c. 9; Wirceburgens. De Tradition. art. 3.

THESIS II.

De strictiori Traditionis significatione, qua a doctrinis per sacram Scripturam traditis distinguitur.

« Licet *Traditio* aliquando latiori sensu dicantur a Patribus omnia dogmata et instituta ex antiquitate Ecclesiae transmissa, etiam quatenus ut medium propagationis consideratur s. Scriptura; significatione tamen strictiori et specifica nomine *Traditionis* subintelligitur modus transmissionis et conservationis a Scriptura sacra diversus, quae significatio nominis ita communis est, ut semper praesumatur, nisi altera latior in singularibus contextibus demonstratur. »

Non negamus, hoc nomen *Traditio evangelica, Traditio Apostolorum*, vel cum additione diserta, *Traditio Scripturarum* quandoque a Patribus usurpari de doctrina transmissa per ipsas ss. Scripturas (vid. Thesaur. Suicero sub *v. παραδοσις*); attamen significatio restrictior secundum quam *Traditio* opponitur Scripturae, diciturque, quatenus praeter Scripturam alius modus transmissionis indicatur, ita communis est, ut nomen si simpliciter enuntiatur, hoc et non alio sensu acceptum semper praesumatur. Unde Protestantes immerito exprobrant Catholicis, ac si *Traditionem*, quoties hoc nomen reperitur, acciperemus distinctam a Scripturis; et multo magis fallunt et fallunt, cum illa vocabuli ambiguitate abutuntur ad negandam existentiam *Traditionis* a Scripturis distinctae, et ad impugnanda argumenta, quae pro *Traditionis* strictius acceptae veritate ex monumentis antiquitatis a theologis catholicis proferri consueverunt.

1°. Itaque in ipsis Scripturis N. T. nomen *Traditio* vel verbum *tradere* saltem duodecim locis occurrit in significatione huc pertinente, nec nisi semel 2. Thess. II. 15. certo usurpatur promiscue tam de doctrina per Scripturam quam de altera ore tenus tradita; in reliquis locis omnibus vel certo vel saltem probabiliter significat *Traditionem* non scriptam Math. XV. 2. 3. 6; Marc. VII. 3. 5. 8. 9. 13; Luc. I. 2; Act. XVI. 4; 1. Cor. XI. 2. 23; XV. 3; 1. Pet. I. 18; 2. Pet. II. 21; Iud. 3; dubia sunt Gal. I. 14; Act. VI. 14.

2°. SS. Patres *Traditionem* diserte a s. Scriptura distinguunt, idque multipliciter. a) Instituta a maioribus

accepta, quae ex Scripturis probari non posse fatentur, in oppositione ad Scripturas appellant simpliciter *Traditionem, Traditionem apostolicam, Traditionem dominicam* Tertull. de corona c. 4; Cyprian. ep. 63. ad Caecil. p. 104; August. de Baptism. I. II. c. 7; I. V. c. 23. b) *Traditionem* a Scripturis diserte distinguunt non ratione doctrinae, quam contineat, sed ex modo propagationis. « Quid autem, inquit Irenaeus I. III. c. 4, si neque Apostoli quidem Scripturas reliquissent nobis, non oportebat ordinem sequi *Traditionis*, quam tradiderunt iis, quibus committebant Ecclesias? Cui ordinationi assentiunt multae gentes barbarorum... sine charta et atramento scriptam habentes in cordibus suis salutem et *veterem Traditionem* diligenter custodientes. » Vide et Tertull. de coron. c. 3. Immo Vincentius Lirinensis common. n. 32. *Traditionem* etiam distinguit a scripturis ecclesiasticis, ratione habitae organae principis ad *Traditionis* conservationem, quod non scriptis libris, sed perpetuo sibi succedentibus custodibus fidei constituitur (1). c) Patres tamquam duo distincta exhibent *Traditionem* et *Scripturam*, dum unam cum altera iungunt tamquam duplicem fontem et duplex principium cognitionis christianae, ut Iren. I. III. c. 5. n. 1; Tertull. Praescript. c. 19; dum auctoritatem *Traditionis* comparant et aequalem dicunt auctoritati Scripturae, ut Basil. de Spiritu Sancto c. 27; Chrysost. in 2. Thess. hom. 4. n. 2; dum postremo *Traditionem* et *Scripturam* conferunt, quatenus ea latius, haec minus late patet, ut cum aliis Patribus Origenes de Princip. I. I. n. 2; Epiphani. haeres. 61. c. 6; Lirinensis. commonit. n. 2. Atqui haec omnia partim supponunt partim constituunt communem usum loquendi, ut *Traditio* intelligatur a Scripturis distincta vel materia simul et propagationis modo vel, si materia est eadem, saltem secundum considerationem diversi modi conservationis

(1) « Hoc semper, neque quidquam praeterea haeticorum novitatibus excitata Conciliorum suorum decretis catholica perfecit Ecclesia, nisi ut quod prius a maioribus *sola Traditione* susceperat, hoc deinde posteris etiam per *scripturae chirographum* consignaret, magnam rerum summam paucis litteris comprehendendo » Lirin. I. c.

et propagationis. Unde etiam constat, hanc significationem nominis semper praesumi, nisi alia demonstretur; praesumitur enim significatio communis, rarior autem et minus frequens non praesumitur, nec asserenda est, nisi ex contextibus singulis demonstretur.

THESS III.

*De ordine inter Traditionem activam spectatam
et inter Traditionem obiectivam in methodo tractationis.*

« Ubi de divina Traditione in se spectata eiusque auctoritate agitur, quaestio non tam habenda est de veritatibus traditis quam de Traditionis modo ac organo; huic enim alteri prior subordinatur, et hac soluta etiam illa soluta censeri debet. »

In hac thesi quaerimus de ipsa tractationis methodo. Potest enim de Traditione divina sermo haberi dupliciter: a) ita, ut potissimum quaeratur de Traditionibus sensu obiectivo, utrum praeter veritates in Scriptura propositas existant, et ad nos usque pervenerint doctrinae revelatae aut omnino non comprehensae in Scripturis, aut non ita comprehensae, ut ex solis Scripturis intelligi possint; cui deinde quaestioni velut secundo loco subiiciatur altera de modo, quo conservatae illae sint et ad nos usque propagatae. Potest b) potissimum et primario quaeri de ipso principio, utrum Christus instituerit alium modum, aliud organum praeter Scripturas, quo doctrina ac instituta a se ipso vel a Spiritu Sancto per Apostolos revelata aequo tuto imo secundum quid etiam tutius quam instrumento litterarum perenniter propagentur et conserventur in sua integritate ac sinceritate. Hoc ubi ita esse demonstratum fuerit, eo ipso constabit, veritates omnes hoc modo et hoc organo divinitus instituto nobis transmissas tanquam revelatas, si secundum hunc transmissionis modum a Scripturis distinctum spectentur, esse Traditiones divinas sensu illo obiectivo, et, si in Scripturis non contineantur, esse verbum Dei traditum tantum et non scriptum.

Iam vero si duplex haec quaestio in se spectetur, evidenter prior ac universalior est illa, utrum existat huiusmodi organon et modus propagationis praeter Scripturas,

prae altera utrum existant veritates propagatae modo illo a Scripturis distincto. Ceterum quaecumque ex duabus quaestionibus in ordine tractationis praeponatur, certe de auctoritate Traditionis sermo haberi nequit, quin ipse modus et organon Traditionis divinitus institutum demonstretur, cum ea auctoritas ex ipso divinitus instituto Traditionis modo derivetur, seu potius cum illo identificetur. Nihil ergo mirum, ss. Patres, ubi data opera de Traditione eiusque auctoritate sermonem habent, in eo potissimum esse, ut modum et organon Traditionis declarent et divinitus institutum demonstrant. Ita Irenaeus passim; Tertullianus in Praescript. c. 15. sqq.; Augustinus de utilit. credendi; Lirinensis in commonit. Cf. Conc. Trid. sess. IV.

Porro si rem spectemus polemicam, controversia generalis et longe praecipua cum Protestantibus est de ipso principio, utrum praeter instrumentum Scripturarum sit aliquis modus et aliquod organon, quo doctrina primitus tradita a Christo et ab Apostolis sincera et integra tuto conservetur (1). Ad hoc ipsum negandum illi compulsi sunt, ut suam haeresim et negationem multorum capitum doctrinae catholicae tuerentur, quia viderunt scilicet, illo principio servato consequi sponte, doctrinam ab Ecclesia propositam et saeculo XVI a se reiectam, esse ipsam Traditionem divinam. Si enim illud organon conservationis est

[1] Protestans De Stahl ad arcendum Rationalismum anno 1856. in libro edito adversus D. Bunsen hanc statuit propositionem: « ut vera fides in hominibus singulis tuto prodicatur, Ecclesiae ipsius munus est totam fidem in sua veritate conservare. » Hoc principium catholicum si ille sincera fide admisisset, profecto ex Iudaismo in quo natus erat, non ad sectam rebellem Protestantium, sed ad columnam et firmamentum veritatis Ecclesiam ei transcendendum fuisset. Hinc nihil mirum, continuo a magistris sectae reclamatum fuisse, et facili negotio demonstratum, hac sententia subverti ipsum fundamentum Protestantismi. Unus ex praecipuis eorum doctoribus D. Schenkel: « veritas evangelica ad sui conservationem nullo indiget speciali externo (i. e. distincto) instituto; imo institutum externum (i. e. magisterium Ecclesiae) veritatem obscuravit et suffodit. Sicut autem veritas non pendet a conservatione, quae pertinet ad munus Ecclesiae, ita etiam non pendet ab Ecclesiae interpretatione; est enim unum ex principiis Lutheranis, s. Scripturam esse sui ipsius interpretem » (apud Börg. L. c. T. I. p. 139.).

ipsa successio apostolica viventis semper et indefectibilis magisterii Ecclesiae, hoc admissio iam veritates revelatae ab his ipsis depositi custodibus divinitus institutis discendae et cognoscendae sunt; ac proinde demonstrato principio illo generali quaestiones particulares de singulis Traditionibus divinis solutae censeri debent. « Ordo rerum postulabat illud prius proponi, quod nunc solum disputandum est: quibus competat fides ipsa, cuius sint Scripturae, a quo et per quos et quando et quibus sit tradita disciplina, qua fiunt Christiani; ubi enim apparuerit esse veritatem disciplinae et fidei christianae (hoc est legitima successio inde ab Apostolis, et ius atque auctoritas conservandi disciplinam et fidem christianam), illic erit veritas Scripturarum (genuinus canon) et expositionum (genuinus sensus) et omnium Traditionum christianarum » Tertull. Praescript. c. 19.

THESIS IV.

De modo et organo propagandae doctrinae secundum ipsam oeconomiam christianam divinitus institutam.

« Dum de modo propagationis ac conservationis doctrinae et disciplinae christianae quaeritur, iam ex oeconomia institutionis et primae promulgationis historice spectata colligitur, organum conservationis esse authenticum magisterium, cui Scripturae sint instrumentum aliquod doctrinae; non autem Scripturas esse medium unicum conservationis doctrinae, et multo minus esse fontem religionis christianae, quam singuli independentes ab authentico visibili magisterio ex eis sibi hauriant. »

Consideramus in hac thesi modum, quo Christus Dominus divinam religionem instituit et deinde per Apostolos inter omnes gentes propagari iussit, ut ex modo originis colligamus modum conservationis, utrum is sit, quem Ecclesia catholica theologiae docet et practice exhibet; an potius semen saltem aliquod aut vestigium appareat modi conservationis, quem Protestantes omnes theologiae docent, practice vero solum in negatione dogmatum, nunquam tamen in affirmatione et defensione eorum quae adhuc reti-

nuerunt, contra adversarios *iure logico* sequuntur aut sequi possunt.

1°. Dei Filius ipse homo factus et cum hominibus conversatus in terris modo ad persuadendum hominibus apto in primis se ipsum legatum divinum promissum per patriarchas et prophetas et tandem missum a Patre, divina auctoritate pollentem, atque ita fide dignum demonstravit. Id egit irrefragabilibus motivis credibilitatis, miraculis (1), prophetiis a se editis et eventu confirmatis ac scrutatione cordium (2), prophetiis V. T. in ipso impletis totaque historia praecedentium aetatum, quae ad ipsum erat praeparatio et paedagogia (3), transfiguratione et prophetarum apparitione, voce paterna et coelo delapsa (4), tota ratione vitae, doctrinae ac mortis suae, habita praesertim ratione prophetiarum antecedentium et effectuum consequentium (5), tum velut omnium demonstrationum compendio et evidenti confirmatione, sua a mortuis resurrectione, quam tot ineluctabilibus argumentis et apparitionibus manifestam reddidit (6).

(1) Matth. XI. 5. cum parallelis; Io. X. 37; XV. 24; XI. 42. sqq. Evangelium Ioannis integrum habet hunc scopum praecipuum: « multa quidem et alia signa (miracula sunt signa, quia sunt demonstrationes) fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum... Haec autem scripta sunt, ut credatis, quia Iesus est Christus Filius Dei, et ut credentes vitam habeatis in nomine eius » Io. XX. 30. 31.

(2) Matth. XXIV; Luc. XVIII. 31. sq.; Io. II. 19. sq.; XII. 32. sq.; XIV. 29. etc. Io. I. 48; II. 24. 25; XIII. 18.

(3) Matth. XXVI. 54; Luc. XXIV. 25. sq.; Io. V. 39. 46; Evangel. Matthaei passim. Matth. V. 17; Luc. XVI. 16; Io. I. 17. Cf. Gal. III. 23. sq.; IV. 4; Eph. I. 10.

(4) Matth. III. 16; XVII. 2; Io. XII. 28; 2. Pet. I. 16. sq.

(5) « Incredible est Christum resurrexisse in carne et in coelum ascendisse cum carne; incredibile est mundum rem tam incredibilem credidisse; incredibile est homines ignobiles, infirmos, paucissimos, imperitos rem tam incredibilem tam efficaciter mundo et in illo etiam doctis persuadere potuisse. Horum trium incredibilium primum nolunt isti quibuscum agimus, credere; secundum coguntur et carnere, quod non inveniant, unde sit factum, si non credant tertium » Aug. Civit. Dei XXII. c. 5. Vide ibi reliqua.

(6) In Evangeliiis et tota praedicatione Apostolorum. Cf. I. Cor. XV. 3. sqq.

Porro manifestata iam ac demonstrata sua divina legatione et auctoritate, pro singulis suis doctrinis, praeceptis, institutis plenam fidem exigebat et absolutam obedientiam praemio beatitudinis et poena damnationis aeternae propositis. « Ipsum (Christum) videmus, quantum illa, cui et ipsi (haeretici) credunt, docet historia, nihil prius neque fortius quam credi sibi voluisse, cum illi nondum essent idonei, cum quibus ei res esset, ad divina percipienda secreta. Quid enim aliud arguunt tanta et tam multa miracula, ipso etiam dicente illa fieri non ob aliud, nisi ut sibi crederetur?... Ergo ille... miraculis conciliavit auctoritatem, auctoritate meruit fidem, fide contraxit multitudinem, multitudine obtinuit vetustatem, vetustate roboravit religionem, quam non solum haeticorum ineptissima novitas fraudibus agens, sed nec gentium quidem veterosus error violenter adversans aliqua ex parte convelleret » s. Aug. de utilit. cred. c. 14. n. 32.

Postremo oeconomia, quam elegit ad inserenda sua instituta humano generi, ad integram fidem ac religionem divinam perpetuo duraturam stabiliendam, non ea erat, ut doctrinam et praecepta scripto libro comprehenderet, ex quo singuli sibi fidem ac religionem conformarent; quin immo docendo et praedicando instituit discipulos, et ex discipulis selegit doctores ac magistros, quibus suam communicavit auctoritatem et potestatem magisterii, imperii, et sacerdotii, atque ex his *Apostolis* (seu legatione a se instructis) ceterisque fidelibus sibi subjectam sibi que tamquam capiti unitam constituit Ecclesiam, in quam quasi in depositarium dives plenissime contulit omnia, quae sunt veritatis (cf. Iren. I. III. c. 4. n. 1.). Liber itaque authenticus, quem scripsit ipse Christus Dominus, erant Apostoli; scriptus non atramento sed Spiritu Sancto (1), quibus

(1) « Non enim Apostoli de monte descenderunt tabulas lapideas in manibus portantes sicut Moyses, sed Spiritum in mente circumferentes, et thesaurum quandam ac fontem dogmatum et charismatum effundentes; ita ubique circuibant libri et legum codices vivi per gratiam effecti » βιβλία καὶ νόμοι γινόμενοι δια τῆς χάριτος ἐπιφοῦροι κ. λ. Chrysost. in Matth. hom. 1. n. 1.

charismate Spiritus Sancti, auctoritate et potestate instructis subiecit ceteros fideles docendos, regendos et sanctificandos.

Prima igitur origo, ac velut *primus gradus* doctrinae et disciplinae christianae, primus et supremus fons totius subsequentis perpetuae successione est ipse Deus factus homo, *verbo praedicationis, personali vivente magisterio*. Perpetuitati prospicit non litteris scriptis figendo doctrinam et praecepta, ex quibus litteris homines singuli sibi derivarent fidem et vitam christianam; sed prospicit perpetuitati instituendo Ecclesiam, et Apostolis cum charismate Spiritus Sancti et cum tota doctrina communicando authenticum magisterium, qui est traditae doctrinae ac disciplinae velut *gradus secundus* cum primo ut cum sua causa immediate nexus. Hunc alterum gradum consideremus distinctius.

2°. Sicut Christus Dei Filius, quamdiu versabatur in vita mortali, sua divina auctoritate revelabat veritates et tradebat divina instituta; ita instituit, ut Apostoli post suum discessum legatione pro Christo fungentes evangelium ab ipso acceptum praedicando et cum potestate docendo propagarent inter omnes gentes; ut docerent observare omnia; ut sibi testes essent usque ad ultimum terrae; ut portarent nomen ipsius coram gentibus et regibus; ut praedicarent poenitentiam in omnes gentes; missi ea potestate qua ipse missus fuerat a Patre Matth. XXVIII. 18. sq.; Marc. XVI. 15; Luc. XXIV. 47; Io. XX. 21; Act. I. 8; IX. 15. In hoc munere docendi et regendi eis promisit et misit Spiritum veritatis, qui doceret omnia (revelanda), et suggereret omnia quaecumque Christus ipse docerat, et in omnem induceret veritatem; promisit se eis docentibus omnibus diebus adfuturum Io. XIV. 16; XV. 16; XVI. 13; Luc. XXIV. 49; Act. II; 1. Pet. I. 12; Matth. XXVIII. 20. Unde ex diserta Christi asseveratione, qui Apostolos audit et recipit, Christum audit et recipit, cum eorum doctrina et eorum auctoritas sit ipsa doctrina et auctoritas a Christo accepta Luc. X. 10. 16. (cum parallelis.)

Modum hunc praedicandi evangelium et propagandi Ec-

clesiam a divino magistro praescriptum et institutum videmus in executione rebus ipsis completum ab Apostolis. Ubique munus et auctoritatem legatorum Christi Dei sibi vindicant Rom. I. 5; X. 14. sq.; XVI. 18; 1. Cor. II. 16; III. 9; IV. 1; 2. Cor. III. 6; V. 20; 1. Tim. I. 11. Signis et virtutibus Spiritus Sancti tamquam sigillis suae doctrinae, missionis auctoritatem confirmant ad exemplum Christi ipsius Marc. XVI. 20; 1. Cor. II. 4; 2. Cor. XII. 12; 1. Thess. I. 5; Heb. II. 3. 4. Hac auctoritate docentes integrae praedicationi ut verbo non suo sed Dei postulant fidem et obedientiam, atque ita congregant fideles in Ecclesiam, cuius una est fides et una professio, quia est fides et professio saltem implicita *integrae praedicationis apostolicae* Rom. XVI. 17; Gal. I. 6-9; 2. Tim. I. 13. 14; III. 10. 14; Eph. IV. 15; Matth. XXVIII. 20.

Huic igitur auctoritati ex adverso respondet *obedientia fidei* in credentibus non liberae optionis, sed sub discrimine aeternae salutis necessaria. « Praedicate evangelium... qui non crediderit, condemnabitur » Marc. XVI. 16. Obedientia fidei praestatur quidem ipsi auctoritati Dei revelantis: « cum accepissetis a nobis verbum auditus Dei, accepistis illud non ut verbum hominum sed, sicut est vere, verbum Dei » 1. Thess. II. 13. Veruntamen auctoritas revelatoris Dei immediata secundum suavem providentiam et secundum positivam Dei et Christi institutionem patet et applicatur singulis tum omnibus per auctoritatem divinitus tributam et demonstratam legatorum Dei, qui mittuntur, ut per eos et divinitus locutionis et hac supposita veritates revelatae proindeque veritatum legitimus sensus suscipiantur. Obedientia ergo fidei non solum refertur ad auctoritatem Dei immediate in se spectatam, quae est fidei motivum et *obiectum formale* (ut appellari solet); sed etiam refertur ad auctoritatem legatorum Dei, per quam obiectum fidei formale et materiale applicatur. « Per quem (Iesum Christum) accepimus gratiam et apostolatam ad obediendum fidei in omnibus gentibus pro nomine eius » Rom. I. 5. (1). « Non enim

(1) Δι' οὗ ἔλαβον χάριν καὶ ἀποστολήν, εἰς ὑπακοήν πιστῶς; ἐν παντί τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Accepimus apostolatam, ut annun-

audeo aliquid loqui eorum, quae per me non efficit Christus in obedientiam gentium (1) verbo et factis » ib. XV. 18. « Consilia (λογισμούς) destruentes et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei, et in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi (εἰς τὴν ὑπακοήν τοῦ Χριστοῦ), in promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam » 2. Cor. X. 5. 6.

3°. Ex hac indole et historia originum christianarum facile patet id, quod ex illa inferendum esse diximus in enuntiatione theseos. Auctoritas, personale magisterium authenticum, apostolica praedicatione ex una parte, et respondens ex altera parte subiectio, obedientia, et officium ab illis et per illos suscipiendi fidem quae traditur, fideique explicationem, non sunt aliquid religioni et oeconomiae christianae externum et velut per accidens in certis quibusdam mutabilibus adiunctis superadditum; sed sunt aliquid intestinum et essentialis quaedam proprietas oeconomiae a Christo institutae. Non velut *a priori* cuivis religioni, sed *religioni christianae secundum formam a Christo ei inditam* et in superioribus demonstratam essentialia esse dicimus magisterium authenticum cum respondente sibi officio *obedientiae fidei*. Nempe non agitur de *essentia metaphysica* religionis in genere, sed de uno ex elementis essentialibus ac velut de *essentia physica* huius religionis christianae h. e. institutae in hac determinata forma a Christo, Verbo incarnato.

Iam hac relatione inter auctoritatem viventis magisterii et officium obedientiae fidei supposita, ut *elemento essentiali* in oeconomia christiana, evidenter consequitur eandem formam divinitus institutam esse *incommutabilem*, nec posse transire in aliam prorsus diversam, qua ratio viventis magisterii et auctoritatis excludatur, quin ipsa propria a divino institutore impressa indoles religionis christianae subvertatur. Atqui talis diversa et repugnans oeconomia

tiemus fidem, et auctoritate nostri apostolatus exigamus obedientiam fidei in omnibus gentibus pro nomine eius, ut scilicet propter eius auctoritatem et nomen praesent obedientiam fidei.

(1) Εἰς ὑπακοήν ἔθνεσιν, ut gentes praesent obedientiam fidei.

certe ea est, qua Scriptura censetur esse fons unicus doctrinae ac religionis christianae ita, ut singuli independentes ab authentico magisterio ex libris solis eam hauriant, et libri sint unica suprema norma secundum quam singuli iudicent, quid et quo sensu pertineat vel non pertineat ad doctrinam et disciplinam christianam. Ergo oeconomia apostolica per se secundum suam primitivam formam spectata demonstrat, illum solum modum conservandae et propagandae revelationis, qui in Ecclesia catholica viget et semper viguit, esse vere *christianum*, h. e. insitum ipsi naturae religionis christianae, ut a divino fundatore instituta est et velut incorporata in sua Ecclesia; modum vero a Protestantibus confictum conservandae doctrinae in sola littera scripta, ex qua singuli in genere humano sibi suam fidem ac religionem exprimere et conformare teneantur, esse *antichristianum*, quo ipsa propria indoles a Christo suae religioni impressa subvertitur (1). Concludimus igitur: sicut ipsimet Protestantes fateri coguntur, organon princeps ad primam promulgationem christianae fidei exemplo, mandato et institutione Christi fuisse personale magisterium authenticum non autem solum instrumentum Scripturae, ita etiam ex eadem institutione conficitur, vivens authenticum magisterium manere organon perpetuae conservationis. Homogenea est origini conservatio, initiis progressio, non autem, ut ex principio Protestantium asserendum esset, diversa plane ratio apostolicae

(1) Viderunt Deformatores saeculi XVI eorumque successores deinceps, totum suum systema essentialiter repugnare fundamentis religionis christianae, ut ea haecenus vigerat et concreta exstabat in Ecclesia una, sancta, catholica et apostolica; hinc persentiebant, aut suam in orbe terrarum prorsus novam constructionem esse *antichristianam*, aut *antichristianam* proclamari oportere antiquam illam Ecclesiam. Ex laetratibus his conscientiae acti sunt in incredibilem illum furorem, quo per duo saecula praedicabant, legebant expressum in Apocalypsi, ut fidei articulum credendum suis inculcabant, « Papam esse Antichristum, » et quo adhuc auperinae in comitiis Berolinensibus notam genuini evangelii definiebant « odium contra Romam » (der Hass gegen Rom.)

originis et subsequentis propagationis, nec transitus ab una oeconomia ad aliam prorsus diversam (1).

Per se autem patet, istam quam demonstravimus divinitus institutam relationem inter authenticum magisterium et obedientiam fidei, inter docentes et discentes, certe non impedire, quominus doctrina divina etiam scriptis libris comprehendatur, destinatis tum ipsi magisterio authentico, tum qui ab illo pendent, discipulis. Magisterium tamen ipsum et auctoritas personalis docentium debet censi fundamentalis institutio Christi Salvatoris, cui ex speciali Dei providentia ut partialis fons et instrumentum doctrinae superaddita est et commendata Scriptura. Hinc videmus institutionem illam fundamentalem diserte et multis modis declaratam a Christo et ab Apostolis (vide superius II. cc.); praeceptum vero ad doctrinam litteris comprehendendam nec a Christo datum est Apostolis tanquam aliquid essentialia ac proprium apostolatui nec ita agnita ab Apostolis, qui omnes certe munere a Christo instituto functi sunt, non omnes tamen libros scripserunt, multoque minus universam doctrinam libris consignandam sibi esse putarunt. Sed de hac re postea dicemus.

(1) Concedit inter Protestantes Neander (in *Histor. dogm.* I. 76.), « viventibus adhuc Apostolis eorum Traditionem oralem iure habitam esse ut fontem principem cognitionis christianae; » sed Apostolis defunctis iam solum Scripturam affirmat posse esse fontem cognitionis, quia Traditio non item Scriptura corruptioni est obnoxia, atque ita factam esse mutationem, cuius (ut ait) fideles ipsi initio « non erant conscii ».

Ex demonstratis in thesi patet, hanc Neandri assertionem absurdam aequivalere huic alteri: defunctis Apostolis ipsam a Christo institutam et essentialem oeconomiam christianam nihil advertentibus fidelibus continuo periisse, et aliam esse substitutam nec a Christo nec ab Apostolis unquam indicatam nec a fidelibus expectatam.

Perfecto Christus Dominus eo ipso, quod personale authenticum magisterium instituit ut elementum essentialia suae oeconomiae, etiam instituit ut hoc magisterium esset perpetuum, eoque providit, ne Traditio periculum corruptionis subiret, atque per ipsam catholicam Traditionem etiam Scripturarum canon et sensus integer servaretur. Verum illud unum est, fideles non fuisse « conscios mutationis, » quia scilicet quoad organon conservationis nulla facta est nec fieri potuit; quamvis

*Vicens magisterium demonstratur perpetuum organon
Traditionis christianae ex disertis verbis
evangelicis et apostolicis.*

« Eadem perennitas et auctoritas magisterii demonstratur distinctiore consideratione verborum Christi et Apostolorum. Nam 1° verbis
« iisdem quibus Christus Dominus Apostolos designavit authenticos suos
« legatos supernaturali veritatis charismate instructos ad doctrinam a
« se vel a Spiritu Sancto acceptam Ecclesiae tradendam, simul etiam
« instituit perpetuam successionem legatorum cum promisso charismate
« veritatis ad doctrinam ab Apostolis acceptam integre custodiendam et
« in posteros propagandam; 2° hoc sensu perennis successionis Apostoli
« suum munus explicaverunt; attamen 3° in Apostolis distingui debet
« munus *extraordinarium* ipsis personale, et munus *ordinarium* in
« quo solo ex verbis commemoratis instituta intelligitur successio per
«petua. »

In superiori thesi ex ipso modo primae revelationis et promulgationis evangelii et ex propria indole apostolatus divinitus instituti adeoque potius ex rebus et factis quam ex verborum analysi conclusimus, essentialem esse oeconomiae christianae, atque ideo immutabilem auctoritatem personalem magisterii, cui respondeat obedientia fidei; ac proinde sicut primae promulgationis ita et conservationis organon esse authenticum personale magisterium legatorum Dei, non autem Scripturas sive unicum sive princeps organon censi posse. Nunc ex diligentiori consideratione *verborum Christi et explicationis ab Apostolis factae* demonstrandum est, in ipsa positiva institutione apostolatus tanquam organi authenticici ad primam promulgationem evangelii etiam institutum esse perpetuam successionem apostolicam tanquam organon authenticum conservationis et propagationis evangelii. Considerabimus primum ipsam Christi institutionem, deinde eius executionem quatenus in libris apostolicis exhibetur, postremo discrimen quod intercedit inter legatos divinos ad primam fidei praedicationem

quoad organon revelationis facta sit mutatio, cuius tamen Ecclesia et Apostolorum successores optime erant consci, ut in sequentibus thesibus patebit.

nem, et inter legatos divinos ad fidei ab Apostolis traditae custodiam.

I. Apostoli designantur ac constituuntur legati divini, eisque promittitur charisma infallibilitatis ad sinceram intelligentiam et intemeratam praedicationem totius doctrinae revelatae, ac proinde eis confertur auctoritas magisterii, cui respondet ex parte credentium officium obedientiae fidei. Testimonia potissima huc pertinentia leguntur Io. XIV. 16-18. 26; XVI. 13; Matth. XXVIII. 20. (cum Marc. XVI. 15. 16; Luc. XXIV. 47-49; Act. I. 8.). Christus (ut diserte notant Matthaeus et Marcus) illos undecim, quos iam pridem selectos ex ceteris discipulis *Apostolos* seu *legatos* suos nominaverat (Luc. VI. 13.), appellans ad suam supremam potestatem in coelo et in terra iubet docere, seu, ut habet verbum graecum, discipulos facere (*μαθητευσατε*) omnes gentes, eos initiare sacramentis, et docere observare omnia sua praecepta; potestate ergo et auctoritate collata eos seungit ab omnibus aliis, qui eis subduntur docendi. Ordinantur ipsi *testes* Iesu Christi in Ierusalem et omni Iudaea et Samaria et usque ad ultimum terrae; testes non scientia solum sed auctoritate et munere imposito. Unde ii ipsi, qui omni tempore a baptismo Ioannis usque ad diem quo assumptus est Christus in coelum, cum ipso et cum Apostolis conversati erant, non ideo erant *testes*; sed necesse erat singularis assumptionis et ordinatio in numerum *testium* Act. I. 21-26. Porro in hoc munere ab ipso Christo imposito docendi cum auctoritate, praedicandi, testificandi Christus promittit se futurum cum eis: « docete omnes gentes... et ecce ego vobiscum » Matth. I. c.; promittit ad hoc ipsum munus testandi Spiritum Sanctum: « accipietis virtutem supervenientis Spiritus Sancti in vos, et eritis (ut sitis) mihi testes » Act. I; Luc. II. cc. Efficientia Spiritus Sancti est quidem multiplex, sed quatenus spectatur munus a Christo impositum authentice docendi et testificandi, quod est proprium Apostolorum, eis immediate promittitur *Spiritus veritatis*, ut doceat omnia, et suggerat omnia, quaecumque dixerat eis Christus; ut deceat omnem veritatem etiam eam, quam Christo adhuc cum eis visibiliter versante nondum poterant portare Io. II. cc.

Hiscē promissis, hoc veritatis charismate certa redditur Apostolorum infallibilitas ut legatorum Dei ad totius doctrinae revelatae praedicationem et testificationem.

Supposito hoc fundamento constat evidenter, iisdem verbis, quibus instituti sunt Apostoli legati authentici, instructi charismate veritatis per Spiritum Sanctum et per praesentem tutelam Iesu Christi, etiam institutum esse perpetuam successione apostolicam instructam veritatis charismate per Spiritum Sanctum et per praesentem semper tutelam Iesu Christi in munere legationis divinae ad docendam et testificandam integram doctrinam revelatam. Nam verba illa Iesu Christi pertinent ad Apostolos non solum personaliter spectatos, sed quatenus repraesentant seriem perpetuam successorum usque ad consummationem saeculi. « Data est mihi omnis potestas in caelo et in terra: euntes ergo docete omnes gentes.... et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi » (1) Matth. XXVIII. 18. sq. « Et ego rogabo Patrem, et alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum, Spiritum veritatis... apud vos manebit et in vobis erit. Non relinquam vos orphanos; veniam ad vos » Io. XIV. 16. sq. Iesus Christus ergo et Spiritus veritatis est ac manet usque ad consummationem saeculi, in aeternum cum Apostolis docentibus, baptizantibus et baptizatos fideles in fide continentibus, h. e. cum Apostolis legatione pro Christo fungentibus, ne haec forte

(1) Consummatio saeculi συντέλεια του αιώνος occurrit etiam Matth. XIII. 39. 40. 49; XXIV. 3. Significat ubique finem praesentis ordinis rerum et diem extremi iudicii. Igitur αίων est tempus mundanum seu durationis huius ordinis rerum; atque ita intelligitur in sequenti textu Io. XIV. 16. permansio Spiritus veritatis cum Apostolis « in aeternum » εἰς τον αἰών, h. e. quamdiu durat hic cursus rerum. Facta igitur comparatione inter locum utrumque, quoad rem ipsam synonyma censeri debent duo incola ἰσος της συντέλειας του αιώνος apud Matth. et εἰς τον αἰών apud Io., quamvis modus significandi sit diversus. Directe enim significatur apud Ioannem duratio per quam, apud Matthaem terminus usque ad quem talis mansio Christi et Spiritus Sancti cum Apostolis futura sit. Quod Christus apud Matth. dicit « usque ad consummationem saeculi, » s. Paulus 1. Tim. VI. 14. aliis verbis exprimit: « usque ad adventum (αρχη της ἐπιφανειας, quae semper significat secundum adventum) Domini nostri Iesu Christi. »

absurde detorqueantur ad doctrinam scriptam in libris manentem. Atqui Apostoli personaliter solum spectati non manserunt usque ad consummationem saeculi docentes, baptizantes, fideles in fide continentes, eo quod etiam ipsi « morte prohiberentur permanere » (Hebr. VII. 23.). Ergo verba Christi et proinde verbis enuntiata legatio, auctoritas magisterii, et veritatis charisma pertinent ad totam successione apostolicam, quae his ipsis verbis instituitur.

II. In executione huius institutionis Christi Domini, videmus Apostolos sibi substituere alios, qui depositi a se accepti custodes essent et doctores per Spiritum Sanctum eis communicatum et in eis manentem. « Formam habes sanorum verborum, quae a me audisti.... bonum depositum custodi per Spiritum Sanctum, qui habitat in nobis » 2. Tim. I. 13. 14. Hoc aliisque modis multiplicibus Paulus instante iam tempore suae resolutionis repetit Timotheo id, quod Christus ante suum reditum ad Patrem praecipit Apostolis. Lege 1. Tim. IV. 13. 14. 16; VI. 13. 14. 20; 2. Tim. I. 6. 8; Act. XX. 28. 32.

Porro hos suos immediatos successores iubent Apostoli iisdem conditionibus iterum sibi substituere alios, quibus depositum acceptum commendent ulterius custodiendum et propagandum. « Tu ergo fili mi confortare in gratia, quae est in Christo Iesu; et quae audisti a me per multos testes, haec commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt et alios docere » 2. Tim. II. 2; Tit. I. 5. 9. Apostolorum discipulus et Petri successor Clemens Romanus in sua ep. I. ad Corinth. n. 42. 44. ita hanc successione describit: « Misus est Christus a Deo, et Apostoli a Christo... Itaque cum plena vi persuasionis Spiritus Sancti (a Spiritu Sancto accepta μετα πληροφοριας πνευματος αγιου cf. 1. Thess. I. 5.) egressi sunt annuntiantes regni Dei adventum. Per regiones igitur et urbes praedicantes verbum constituerunt primitias earum, cum Spiritu robassent, in Episcopos et diaconos eorum, qui credituri erant.... Constituerunt praedictos, et deinceps ordinationem dederunt, ut, quum illi decessissent, ministerium eorum alii probati viri exciperent » (1).

(1) Κατα χωρας ουν και πολεις κηρυσσοντες καθιστανον της απαρχης αυτων, δοκιμασαντες τον πνευματι, εις επισκοπους και διακονους των μελλοντων
FRANZELIN.

Luculentissime agunt de hac successione alii PP. vetusti, inter quos legendus Irenaeus l. III. c. 3. n. 1. Sed de PP. alibi.

Iuxta hunc itaque ordinem successionis, quae a Christo instituta est in ipsis Apostolis ut in repraesentantibus iudicis et in prima stirpe totius seriei (supra n. I.), etiam Apostoli iubent suos successores immediatos servare mandatum « usque in adventum Domini Nostri Iesu Christi, quem (adventum) suis temporibus ostendet beatus et solus potens Rex Regum » 1. Tim. VI. 14. 15; sicut Apostoli ipsi iussi erant a Christo docere « usque ad consummationem saeculi ». Pastores et doctores ab ipso Christo dati ad aedificationem corporis Christi et ad excludendos errores tandem erunt, quamdiu corpus quod est Ecclesia, erit in hoc stadio, nondum consummatum scilicet in omnibus suis membris. « Ipse dedit quosdam quidem Apostolos.... alios pastores et doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerii, ad aedificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in unitatem fidei... in virum perfectum in mensuram actus plenitudinis Christi » (1) Eph. IV. 11-16. Atque ad hos in

πιστευον... κατιστησαν τους προσηλυτισμενους, και μεταξυ (cf. Act. XIII. 42.) επινοησαν διδασκαλιν, οπως ιταν κοιμηθησαν, διαδεχονται επι του δεδοκιμασμενου ανδρος την λειτουργιαν αυτου.

De significatione vocis επινοησις est inter eruditos, utrum intelligendum sit praecipuum, lex, dispositio (νομος), an vero ius pascendi, pascendi simul cum alio, pascendi in fundo alterius (επινοησις). Prior mihi significatio magis obvia et vero similior videtur, tum ex contextu tum ob particulam μεταξυ, quae certe significat deinceps, in posterum tempus, ut patet ex sequenti periodo in hoc ipso 44. capite Clementis. Iam vero ius simul pascendi non in posterum sed continuo dederant Apostoli Episcopis a se constitutis; mandatum autem constituendi alios et alios successores perpetua serie recte dicuntur dedisse pro tempore futuro, in omne nimirum tempus usque ad adventum Domini. Ceterum etiam admissa altera significatione, qua επινοησις alii interpretantur ius pascendi, vel alii seriem successionis, sensus totius contextus manet idem pro causa, quam nunc agimus.

(1) Και αυτος ιδους τους μεν αποστολους... τους δε ποιμενας και διδασκαλους... μεχρι κατανηροσεν οι παντες (universitas completa praedestinatorum)... εις ανδρα τελειον, εις μετρον ηλικιας του πληρωματος του Χριστου. « Ecce qui est vir perfectus, caput et corpus, quod constat omnibus membris, quae suo tempore complebuntur, quotidie tamen eidem

perpetua successione munus et charisma custodiendi depositum transit; dati enim sunt a Christo pastores et doctores in opus ministerii, « ut iam non simus parvuli fluctuantes, et circumferamur omni vento doctrinae in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris. » Igitur ad universitatem, ad totum corpus « pastorum et doctorum, » de quo mox dicemus, usque ad consummationem saeculi, usque ad adventum D. N. I. C. verba pertinentem Christi et Apostolorum. « O Timothee depositum custodi... quid est hodie Timotheus nisi vel generaliter universa Ecclesia (in credendo) vel specialiter totum corpus Praepositorum (in docendo) (1), qui integram divini cultus scientiam vel ipsi habere debent vel aliis infundere » Vincent. Lirin. commonit. n. 27.

III. Unum reliquum est, ut demonstremus, quomodo cum praecedentibus componi possit discrimen, quod intercedit inter charisma Spiritus Sancti ut erat in Apostolis, et inter charisma eiusdem Spiritus ut est in successione apostolica. Si enim ultima declaratio voluntatis Christi Domini: « ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi, » et promissio: « alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum, Spiritum veritatis, » pertinet non ad solos Apostolos personaliter spectatos, sed ad totam apostolicam successionem; videtur consequi, charismata omnia hisce verbis comprehensa aequo modo ad omnes Apostolorum successores ac ad Apostolos ipsos protendi. Cum vero potestas in docendo et operatione Spiritus veritatis in Apostolis longe ampliores fuerint, quam in eorum successoribus, quaeritur, qua ratione pro-

corpori accedunt, dum aedificatur Ecclesia.... Sicut est mensura uniuscuiusque partis, ita totius corporis, quod omnibus suis partibus constat, est utique mensura plenitudinis » August. Civ. Dei XXII. c. 18. cf. ib. c. 16; in Ioan. tract. 21. n. 8. De illa copulatione pastores et doctores vide Augustinum ep. 149. n. 11, ad Paulin.

(1) « Obedite Praepositis vestris (τοις ηγουμενοις υμων) et subiacete eis; ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddaturi » (αιτοι γαρ ηγρονησονται υπερ των ψυχων υμων, ος λογον αποδωσονται) Heb. XIII. 17.

missiones illae, in aeternum et usque ad consummationem saeculi, ut verba Christi expresse habent, intelligendae sint.

Ut res explicetur, primum considerari oportet munera in ipsis Apostolis instituendo comparationem cum muneribus successorum ex aliis doctrinae capitibus, si quae suppetunt; in citatis enim verbis de huiusmodi comparatione nullus est sermo, adeoque ea in istis verbis per se et seorsum spectatis nec includitur nec excluditur. Post hanc deinde comparationem facile intelligetur, quomodo non omnia quidem munera Apostolorum, attamen illud quod hisce verbis directe exprimitur, promittatur in perenni successione perpetuum.

1°. Tria ad rem praesentem in Apostolis consideranda sunt: a) ut revelationem immediate a Christo vel a Spiritu Sancto susceperunt, et ipsi constituti erant organa authentica novarum revelationum, quibus tota revelatio completeretur et consummaretur; b) ut erant instructi a Christo auctoritate pastorum, doctorum et custodum fidei singuli pro universa Ecclesia; c) ut omnibus in communiione et unitate cum Petro et sub Petro spectatis tamquam uni corpori episcopali concreditum erat munus pascendi et docendi ac commissa fidei custodia pro universa Ecclesia. Hoc postremum in Apostolis non poterat esse seiunctum a primo et secundo, utpote charisma comprehensum in illo superiori; per se tamen separabile est, ac desinente primo et secundo permanere potest. In apostolatu inclusus erat episcopatus; attamen si ille erat personalis et incommunicabilis, poterat hic esse communicabilis et propagandus usque ad consummationem saeculi.

a) Iam ex his tribus primum personale fuisse Apostolis, ita ut nullo modo communicandum fuerit adeoque nec promissum successoribus, aliunde certo constat. Hi enim doctrinam revelatam accipiunt ab Apostolis ut depositum custodiendum, et in ea iubentur permanere. « Tu autem assecutus es meam doctrinam..... permane in iis, quae didicisti et credita sunt tibi, sciens a quo didiceras » 2. Tim. III. 10. 14; cf. 1. Tim. IV. 5; 2. Tim. I. 13. Ecclesiis nihil commendatur impensius, quam ut perma-

neant in doctrina quam didicerant, in traditione quam acceperant ab Apostolis Rom. XVI. 17; 1. Cor. XI. 2; Coloss. II. 7; 2. Thess. II. 15; Heb. XIII. 7-9. Christus per se ipsum et per Spiritum Sanctum Apostolos docuit omnia, quae voluit comprehendi in revelatione ad unitatem fidei pro sua Ecclesia Io. XIV. 26; XVI. 12. 13; XVII. 17-21. Revelavit autem haec omnia h. e. totum depositum non solum ad credendum et sciendum; sed ut suis legatis ad docendum Matth. XVIII. 20; Io. XVII. 17. 20. Ergo praeter haec omnia ab Apostolis tradita, revelatio alia pertinens ad depositum Ecclesiae futura post Apostolos non solum non promittitur, sed excluditur. Hinc sicut omnes fideles « supraedificati sunt super fundamentum Apostolorum et Prophetarum » Eph. II. 20; ita quavis aetate christiana semper habebantur velut synonyma non modo doctrina apostolica et doctrina dicuntur revelata ac credenda, sed etiam doctrina non apostolica et doctrina non pertinens ad depositum revelationis catholicae. Cf. Stapleton Controvers. I. V. c. 7. Hoc caput de revelatione in ipsis Apostolis completa diligentius suo loco demonstrabimus.

b) Porro neque praerogativam alteram Apostolorum, quam indicavimus secundo loco, ad singulos successores transiisse aeque manifestum est. Restrigitur enim singulorum Episcoporum auctoritas et ius pascendi ad singulas Ecclesias, vel certe non extenditur in Ecclesiam universam. Iam Apostoli constituebant et iuebant constitui Episcopos per singulas civitates (κατα πόλιν) Tit. I. 5. 7, vel ut loquitur Clemens Romanus (vide superius), « Apostoli praedicantes evangelium per regiones et civitates (κατα χώρας και πόλεις), harum primitias probatas Spiritu constituerunt Episcopos eorum, qui credituri (in illis) erant » ep. I. ad Corinth. n. 42. Unde Petrus monet « consenior seniores » et pastores, quorum omnium princeps est ipse Christus, non ut singuli pascant gregem Dei universum; sed « pascite, inquit, qui in vobis est gregem Dei, providentes » (ἐπισκοπούντες; i. e. fungentes sacro munere, ex quo iam ab Apostolis et deinceps semper Episcopi appellati sunt) 1. Pet. V. 1-4. Eodem fere modo Paulus cohortatur « seniores Ecclesiae » Asiae:

« attendite vobis et universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere (ἐπισκοπους ποιμαίνειν) Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo » Act. XX. 28. Locus hic, praesertim si simul conferatur cum altero Petri, mirificus est. Dum Paulus in ultimo inciso appellat *Ecclesiam Dei* cum articulo (τῆν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ), acquisitam ipsius Dei sanguine, profecto universa Ecclesia significatur, non solum singularis tamquam pars totius. Porro totum incisum « regere Ecclesiam Dei, » pendet a nomine « Episcopos » pluralis et indeterminati numeri, ita ut « regere Ecclesiam Dei » exprimat proprium munus et charisma Episcoporum in communi, idemque sit sensus ac si diceretur: Spiritus Sanctus vos posuit Episcopos, quorum, si generatim et in communi spectentur, proprium munus est regere Ecclesiam Dei. At si singuli considerentur, et personaliter ii quos Paulus alloquitur, non sunt positi singuli ad regendam universam Ecclesiam Dei; sed iubentur pascere gregem illum quisque suum, in quo positus est per charisma Spiritus Sancti (1) (cf. Zaccaria Antifebron. dissertat. II. c. 7; Antifebronius vindicatus T. I. dissert. III. c. 5. n. 9.). Nam incisum « in quo vos posuit, » evidenter restringens est ad gregem particularem; ac proinde Pauli verba: « gregi in quo vos posuit Spiritus Sanctus, » parallela sunt illis Petri: « gregem qui in vobis est ». Unde epitheton « universo gregi » (παντὶ τῷ ποίμνῳ) significat non absolute universum, sed totum illum gregem, in quo unusquisque

(1) Praeclare totam hanc doctrinam et distinctionem episcopatus in communi et Episcoporum singulorum tamquam eius partem tenentium expressit s. Cyprianus verbis illis notissimis. « Unitatem (Ecclesiae) similiter tenere et vindicare debemus maxime Episcopi, qui in Ecclesia praesidemus, ut episcopatum quoque ipsum unam atque indivisum probemus... Episcopatus unus est, cuius a singulis in solidum pars tenetur... » Cyp. de unitate Ecclesiae ed. Baluz. p. 195. « Copiosum corpus est sacerdotum, concordiae mutuae glutinae atque unitatis vinculo (caput visibile unitatis visibilis est gluten et vinculum) copulatum... Nam etsi pastores multi sumus, unum tamen gregem pascimus (unam Ecclesiam pascit episcopatus in unitate copulatus), et oves universas quas Christus sanguine suo et passione quaesivit (cf. Act. XX. 28), colligere et fovere debemus » Id. ep. 68. al. 67. ad Stephan.

est positus. De doctrina et praxi totius antiquitatis christiana vide Franc. Antonium Zaccaria in Antifebronio l. c. Cf. Conc. Trid. sess. 23. cap. 4; Conc. Vatican. Constit. I. de Ecclesia cap. 3.

Igitur potestas Apostolorum quoad universam Ecclesiam iis singulis erat a Christo collata personalis, in qua nullos habituri erant successores. In solos singulos successores principis Apostolorum transit potestas regendi et authentice docendi Ecclesiam universam, quia in Petro non quidem simpliciter apostolatus, sed primatus tamquam petra et fundamentum totius Ecclesiae institutus est perpetuus, quamdiu ipsa Ecclesia fundata in hac petra portis inferi invicta permanebit Matth. XVI. 19. Sed huius veritatis demonstratio ad alium tractatum pertinet.

c) Cum ex demonstratis in I et II parte huius theseos constet, munus authentice docendi universam Ecclesiam et custodiendi integrum fidei depositum sub promissa tutela Iesu Christi et assistentia Spiritus Sancti in ipsis Apostolis institutum fuisse perpetua successione usque ad consummationem saeculi propagandum; ex dictis autem in hac III parte aequae certum sit, hanc perpetuitatem non fuisse institutam quoad ipsum apostolatum *nocarum revelationum et magisterii universalis cum charismate veritatis in singulis*; illud unum remanet, ut Apostoli quatenus in eis perpetua successio instituta est cum charismate docendi et custodiendi depositum pro universa Ecclesia, spectari debeant eo dumtaxat modo, quem tertio loco indicavimus. Christus Dominus nimirum non modo singulis contulit charisma *apostolatus*; sed etiam totum collegium *in unione cum Petro et sub Petro capite instituit ut primum corpus episcopale*, dum huic corpori in hac unitate dixit: « docete... et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi »; « alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum, Spiritum veritatis ». Hoc autem ipso *corpus episcopale in illa unitate* cum charismate veritatis instituit permansurum perpetua successione usque ad consummationem saeculi.

2°. His declaratis difficultas, quae contra demonstratio-

nem in I parte theses datam promoveri solet, facile expeditur. Difficultas ita habet. In verbis Christi Domini Matth. XXVIII; Io. XIV: « docete omnes gentes..... et ecce ego vobiscum; dabit vobis Spiritum veritatis, » confertur vel promittitur Apostolis potestas et infallibilitas in docendo. Si ergo illa verba dicta sunt Apostolis, quatenus repraesentabant totam seriem successorum suorum, eadem potestas et infallibilitas eodem modo, quo Apostolis, promissa est omnibus eorum successoribus. Atqui in Apostolis illud charisma pertinebat tum ad novas revelationes per Spiritum Sanctum tum ad universalem potestatem et ad infallibilitatem in eis singulis. Ergo eadem charismata singulis eorum successoribus promissa censi debent. Hoc autem cum aliunde manifesto falsum esse constet, verba non possunt intelligi dicta Apostolis, ut suos successores repraesentabant, ideoque pro his nulla ibi promissio continetur.

Responsio patet ex iis, quae tum I. tum III. parte demonstravimus. a) In verbis Christi Matth. XXVIII. et Io. XIV. diserte instituitur magisterium universale cum charismate veritatis *perpetuum*, adeoque futurum non modo in Apostolis sed in eorum heredibus, *omnibus diebus usque ad consummationem saeculi, in aeternum*. Ergo mandatum ac promissio Christi *in hisce verbis*, « docete omnes gentes baptizantes eos, et ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi, » « ut maneat vobiscum in aeternum Spiritus veritatis, » *directe* enuntiant tantummodo magisterium et cum eo nexum charisma veritatis *ordinarium* h. e. perenniter ad successores propagandum, non autem omnia charismata, quae forte *extraordinaria* solis Apostolis collata esse aliunde constet. b) Verba diriguntur *ad collegium apostolicum in unione cum Petro*, verba quidem promissionis Io. XIV, postquam iam Petro promissum erat, ipsum unum inter omnes Apostolos fore petram totius Ecclesiae, ut portae inferi nunquam praevalent adversus eam (Matth. XVI); verba autem mandati et institutionis Matth. XXVIII, postquam Petrus singulariter iam institutus fuerat pastor et rector omnium ovium Iesu

Christi (Io. XXI). Hinc magisterium universale *ordinarium*, quod confertur verbis « docete omnes gentes; baptizantes eos, docentes eos (baptizatos) servare omnia, » et charisma veritatis quod cum eo nexum promittitur item *ordinarium*, « et ecce ego vobiscum usque ad consummationem, » « Spiritus veritatis manebit vobiscum in aeternum, » *potest* intelligi promissum et collatum *toti collegio seu corpori apostolico in unione cum suo capite et sub suo capite Petro*, non autem singulis per sese; *debet* ita intelligi, quia aliunde constat (ut demonstravimus), magisterium universale et cum hoc nexum charisma infallibilitatis *in singulis Apostolis* (excepto capite Petro), non fuisse *ordinarium*, de quo directe agitur Matth. XXVIII et Io. XIV, sed praerogativam apostolatus *extraordinariam*. c) Eadem omnino valent de praerogativa *novarum revelationum*. Verba « docete omnes gentes... docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis, et ecce ego vobiscum, » « Spiritus veritatis apud vos manebit in aeternum, » per se promittunt et instituunt infallibile magisterium *revelationis factae*, non autem promittunt *novas revelationes*. Quando Christus Dominus Io. XVI. 12. 13. has per Spiritum Sanctum futuras promisit, non modo nihil dixit de perpetuitate *in aeternum, omnibus diebus usque ad consummationem saeculi*; sed imo expresse spectabat Apostolos personaliter, qui multa adhuc dicenda nondum poterant portare. Saltem ergo *possunt* verba Matth. XXVIII. et Io. XIV. intelligi de infallibili praedicatione *revelationis factae* et custodia depositi commissi, quin extendantur ad promissionem *novarum revelationum*; porro *debere* ita intelligi, constat, quia illis verbis instituitur magisterium et charisma *ordinarium* perpetuo duraturum, charisma autem *novae revelationis catholicae* non esse perpetuum in Ecclesia Iesu Christi, sed fuisse *extraordinarium* nullatenus permansurum ultra tempora apostolica, aliunde probatum iam est, et inferius data opera demonstrabitur.

Ex dictis etiam liquet, non eodem omnino modo in Apostolis sese habuisse praerogativam universalis et infallibilis magisterii ac alteram promulgandae novae revelatio-